

کشتار مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها در افغانستان

۲۰۱۸-۲۰۲۱

هیات معاونت ملل متحد در افغانستان

فبروری ۲۰۲۱

خلاصه گزارش

کشتار هدفمند مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ها، قضات، سارنوالان، علمای دینی، کارمندان صحت، تحلیل‌گران سیاسی، کارمندان ملکی و سایر اقشار ملکی در اواخر سال ۲۰۲۰ افزایش یافت. پس از آغاز گفتگوهای صلح افغانستان در ۱۲ سپتامبر ۲۰۲۰، به تعداد ۱۱ مدافع حقوق بشر و خبرنگار کشته شدند. این [وضعیت] تأثیر ناگوار روی جامعه مدنی داشته و منجر شد تا تعداد کثیری از مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ها به ترک افغانستان تلاش نمایند. شرایط کنونی تأثیرات مخرب روی جامعه و مردم افغانستان دارد - قتل و مجروحیت باعث کاهش مدافعین حقوق بشر و خبرنگاران شده است، و تهدید خشونت و ناامنی منجر به خودسانسوری شده است، و سایرین در تلاش فرار از کشور می‌باشند. این امر در شرایطی اتفاق افتاده است که نیاز مبرم برای افراد فعال، پرتحرک و چالش‌پذیر احساس می‌شود؛ این امر پیام واضح را در سراسر جامعه طنین می‌اندازد و باعث از بین رفتن اعتماد و امید مردم به تلاش‌ها برای صلح می‌شود.

به دلیل ماهیت فعالیت‌های مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ها، آنها از سال‌های متمادی بدینسو در معرض خطرات احتمالی مختلف در افغانستان قرار دارند. ([این خطرات] از سوی جناح‌های دولت و غیردولت (به شمول طالبان، شاخه خراسان داعش، جنگسالاران، جرم پیشه‌گان، و گروه‌های اجتماعی نهایت محافظه‌کار) ناشی می‌شود.) به دلیل فعالیت در راستای ارائه معلومات به موقع به مردم افغانستان و افشای مسایل مختلف (به شمول نقض قانون بشردوستانه بین‌المللی و قانون حقوق بشر)، آنها معمولاً در معرض تهدید، ارباب، آزار و اذیت، محدودیت، و توقیف خودسرانه قرار می‌گیرند. در جریان چند ماه گذشته، موارد متعدد از هدف قرار دادن مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ها به گونه‌ی عمدی، از قبل طراحی و پلان شده در افغانستان ثبت شد که هدف مشهود آن خاموش ساختن افراد مشخص از طریق کشتن آنها بود و در عین‌زمان پیام تهدیدآمیز را به گروه بزرگتر جامعه ارسال می‌کند.

این گزارش ویژه‌ی یوناما آمار و رویکرد‌های مربوط به کشتار مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ها را از ۱ جنوری ۲۰۱۸ الی ۳۱ جنوری ۲۰۲۱ مورد تحلیل قرار می‌دهد. یافته‌های این گزارش برجسته می‌سازد که در سال ۲۰۱۸، حملات توسط شاخه خراسان داعش بزرگترین منبع تلفات مدافعین حقوق بشر و خبرنگاران را تشکیل می‌داد که [این حملات] شامل استفاده از مواد منفجره تعبیه شده به منظور افزایش تعداد تلفات می‌شود هرچند این تلفات الزاماً از اثر حملات مستقیم به منظور هدف قرار دادن مدافعین حقوق بشر و خبرنگاران صورت نگرفت. در آن هنگام، به نظر می‌رسید که بزرگترین خطر همانا آسیب اتفاق بود که حین ارائه گزارش یا کار با افرادی که مورد هدف قرار گرفتند، به وقوع پیوست. در سال ۲۰۱۹، تعداد تلفات کاهش یافت؛ باوجود آن، قتل‌های هدفمند به گونه‌ی فزاینده به تاکتیک معمول مبدل شد.

در سال ۲۰۲۰، این رویکرد ادامه یافت و در آخرین ماه‌های سال و پس از آغاز گفتگوهای صلح افغانستان، به بلندترین سطح خود رسید. این تغییر چشمگیر مایه نگرانی جدی است که مدافعین حقوق بشر و خبرنگاران (در سال ۲۰۱۸) به گونه‌ی غیرمستقیم در حملات گسترده که باعث تلفات افراد ملکی می‌شد، آسیب می‌دیدند در حالیکه (به ویژه در ربع اخیر سال ۲۰۲۰) به طور عمدی، از قبل پلان و طراحی شده مورد هدف قرار می‌گیرند. همچنان، برخلاف سال‌های قبل، در سال ۲۰۲۰

۲ زن
۳۱ مرد
۳۳ کشته
خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ها

از ۱ جنوری ۲۰۱۸ الی ۳۱ جنوری ۲۰۲۱

۲ زن
۳۰ مرد
۳۲ کشته
مدافعین حقوق بشر

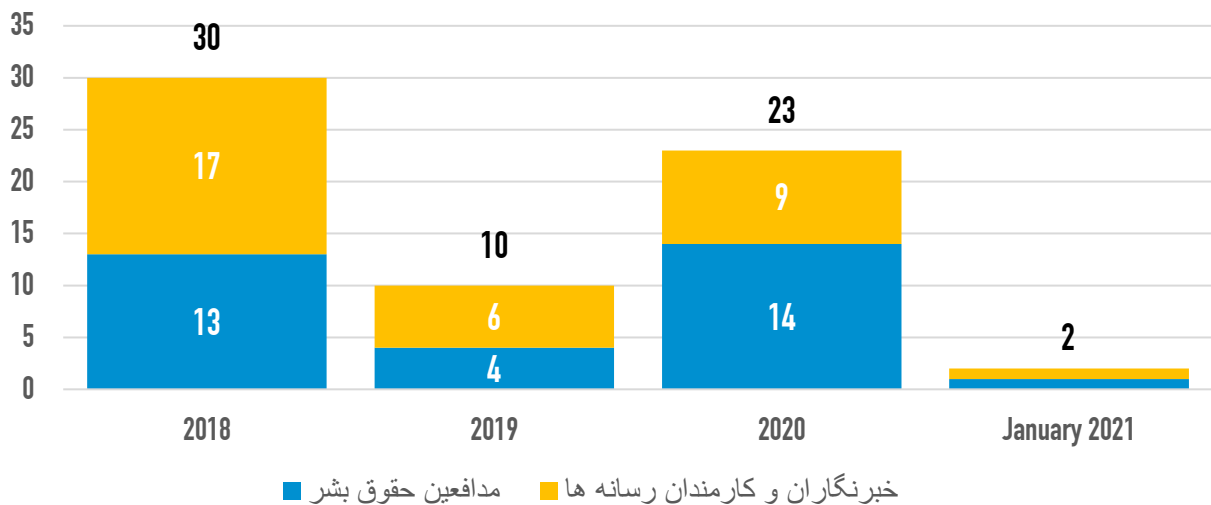

هیچ جناحی مسئولیت تقریباً هیچ یک از حملاتی را که در آن مدافعین حقوق بشر و خبرنگاران¹ به گونه‌ی عمدی مورد هدف قرار گرفتند، به عهده نگرفته و آن را نپذیرفت. برخلاف امیدواری مثبت در مورد گفتگوهای صلح، سال ۲۰۲۰ برای مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه همراه با هراس‌های امنیتی به پایان رسید که این امر استقامت و پایداری جامعه مدنی و رسانه‌ها را با چالش بیشتر مواجه ساخت.

شمار زیادی از مدافعین حقوق بشر و خبرنگاران از افغانستان فرار کرده‌اند، تعدادی هم برای فرار تلاش می‌کنند. در جنوری ۲۰۲۱، کمیته مدافعین حقوق بشر افغانستان ۳۱ درخواست برای حمایت از مدافعین حقوق بشر را که در معرض خطر قرار داشتند، دریافت کرد که از آن جمله، ۱۰ درخواست مربوط زنان بود. این آمار افزایش قابل ملاحظه را نشان می‌دهد چنانچه این رقم از سپتامبر الی دسامبر ۲۰۲۰ به هفت درخواست می‌رسید. وضعیت زنان مدافع حقوق بشر و خبرنگاران زن مایه نگرانی جدی می‌باشد.

مقایسه سالانه به اساس قربانیان

۱ جنوری ۲۰۱۸ الی ۳۱ جنوری ۲۰۲۱

۲۰۱۸

سال ۲۰۱۸ یک سال پر خطر برای مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ها در افغانستان بود چنانچه ۱۳ مدافع حقوق بشر و ۱۷ خبرنگار و کارمند رسانه‌ها کشته شدند (مشخصاً، ۹ خبرنگار در نتیجه‌ی یک حمله به تاریخ ۳۰ اپریل کشته شدند). از مجموع ۱۳ مدافع حقوق بشر که در سال ۲۰۱۸ کشته شدند، ۱۱ تن آنها از اثر حملات جنگجویان شاخه خراسان داعش به قتل رسیدند که شامل استفاده از مواد منفجره تعبیه شده (مواد منفجره نوع کنترل از راه دور یا تعبیه شده در بدن شخص توسط حمله کننده انتحاری) در برابر دفاتر این نهادها یا در اماکن مزدحم عامه می‌شود. دو مدافع حقوق بشر عمداً توسط اعضای طالبان به ضرب گلوله به قتل رسید. ولایت ننگرهار بیشتر از همه متاثر شد. از مجموع ۱۷ خبرنگار و کارمند رسانه‌ها که در سال ۲۰۱۸ کشته شدند، ۱۲ تن آنها (به شمول یک خانم) در حملاتی به قتل رسیدند که مسئولیت آن را شاخه خراسان داعش به عهده گرفته یا این حملات به آنها نسبت داده شده و شامل استفاده از مواد منفجره تعبیه شده (نوع کنترل از راه دور یا تعبیه شده در بدن شخص) در کابل می‌شود. هیچ جناحی مسئولیت سه رویداد قتل هدفمند در ولایات مختلف را که باعث تلفات خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ها شد، به عهده نگرفت. یکتا آنها در جریان خشونت‌های طالبان در ولایت غزنی به قتل رسید، یکتا در نتیجه‌ی حمله طالبان بالای فرمانده پولیس ولایت کندهار کشته شد.

¹ یوناما خاطرنشان می‌سازد که به خصوص مسوولیت برخی از حوادث اخیر، توسط بازیگران مختلف از جمله طالبان به گونه دوامدار انکار شده است. دولت افغانستان گزارش داده است که افراد دستگیر شده در ارتباط با برخی از این حملات با عناصر ضد دولت، از جمله طالبان ارتباط دارند. در ۳۱ جنوری ۲۰۲۱، ۱۵ مأموریت دیپلماتیک در کابل، ادامه ترورها، آدم ربایی‌ها و تخریب زیرساخت‌های حیاتی را محکوم کردند و تأکید نمودند که طالبان مسئولیت بسیاری از این خشونت‌های هدفمند را بر عهده دارند (بیانیه موجود در لینک ذیل قابل دسترس است):

<https://af.usembassy.gov/statement-on-continuation-of-assassinations-kidnappings-and-destruction-of-vital-infrastructure/> (طالبان نقش شان را در زمینه نفی کرده‌اند (بیان مطبوعاتی) <https://alemarahenglish.net/?p=42271>)

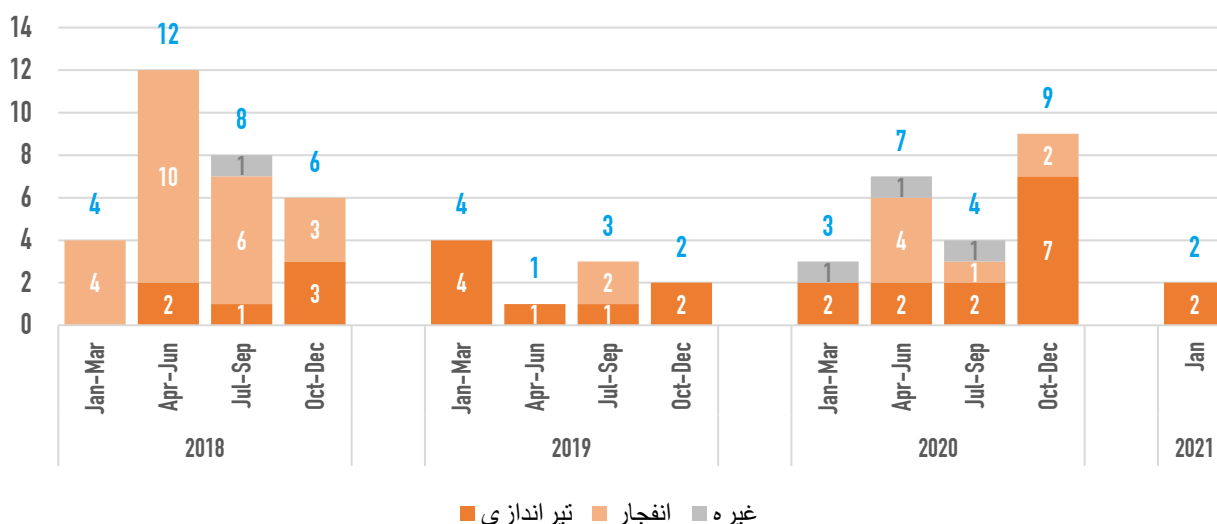
در سال ۲۰۱۹، چهار مدافع حقوق بشر به ضرب گلوله کشته شدند. در یک رویداد، اعضای گروه طالبان سرپرست کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در ولایت غور را به شکل اعدام گونه به قتل رسانیدند. در یک رویداد دیگر، یک مدافع حقوق بشر توسط مردان تفنگدار در شهر غزنی به ضرب گلوله به قتل رسید. در رویداد اخیر، مردان مسلح ناشناس یک داکتر و فعال بشردوستانه به نام تیتسو ناکامورا و راننده‌ی وی را به ضرب گلوله از بین بردند. در همان سال، شش خبرنگار و کارمند رسانه‌ها طی حملات هدفمند کشته شدند. اعضای گروه طالبان یک خبرنگار را در ولایت فراه اختطاف و بعداً کشتند. اعضای شاخه خراسان داعش یک خبرنگار را در شهر خوست به ضرب گلوله به قتل رساندند. چهار خبرنگار در یک رویداد قتل هدفمند در تالقان، کابل و کندهار کشته شدند و هیچ گروهی مسئولیت آن را به عهده نگرفت.

۲۰۲۰

سال ۲۰۲۰ شاهد افزایش چشمگیر در قتل‌های هدفمند مدافعین حقوق بشر بود. از ۱ جنوری الی ۱۱ سپتامبر ۲۰۲۰، قبل از آغاز گفتگوهای صلح افغانستان، ده مدافع حقوق بشر در ولایات مختلف افغانستان به قتل رسیدند. تقریباً در تمام رویداد‌های قتل‌های هدفمند، هیچ گروهی مسئولیت آن را به عهده نگرفت. از مجموع ۱۰ مدافع حقوق بشر که کشته شدند، سه تن آنها (به شمول یک زن: فاطمه خلیل همراه با احمد جاوید فولاد، راننده کمیسیون مستقل حقوق بشر، کشته شد) در حملاتی به قتل رسیدند که در آن از مواد منفجره جاسازی شده در وسایط استفاده شده بود. سه مدافع حقوق بشر توسط افراد مسلح ناشناس به ضرب گلوله به قتل رسیدند. دو تن شان اختطاف شده و اجساد شان بعداً پیدا شد. از مجموع این ۱۰ تن، سه تن شان قبلاً توسط طالبان تهدید شده بودند. از ۱ جنوری الی ۱۱ سپتامبر ۲۰۲۰، چهار خبرنگار و کارمند رسانه‌ها کشته شدند. شاخه خراسان داعش مسئولیت حمله بالای موتر تلویزیون خورشید را که در آن از مواد منفجره تعبیه شده‌ی کنار جاده استفاده شده بود، به عهده گرفت. مسئولیت یک رویداد را هیچ گروهی به عهده نگرفت. یک خبرنگار توسط گلوله منحرف شده که از سوی پولیس در جریان درگیری با مظاهره کنندگان در ولایت غور شلیک شده بود، از بین رفت.

قتل مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ها به اساس نوعیت رویداد

از ۱ جنوری ۲۰۱۸ الی ۳۱ جنوری ۲۰۲۱

آغاز گفتگوهای صلح افغانستان

آغاز گفتگوهای صلح افغانستان نتوانست باعث کاهش خشونت‌ها که مردم از دیر زمان در آرزوی آن هستند، شود و توقعات خوش بینانه‌ی تعداد زیاد از شهروندان افغانستان را از بین برد. برعلاوه، ناامنی برای مدافعین حقوق بشر و خبرنگاران پس از ۱۲ سپتامبر افزایش یافت. از این جهت، موج قتل‌های هدفمند پس از آغاز گفتگوهای صلح افغانستان

در دوحه قابل ملاحظه می باشد. اولاً، این دوره نشان دهندهی افزایش سریع در تعداد قتل های هدفمند علیه مدافعین حقوق بشر و خبرنگار در مقایسه با دوره های قبلی سه سال گذشته که در این گزارش به آن پرداخته شده است، می باشد. ثانیاً، هدف قرار دادن عمدی رهبران برجسته که حقایق را صراحتاً بیان می کنند و خبرنگاران شناخته شده، در مدت زمان محدود و نقاط مختلف افغانستان (به شمول ساحه سبز کابل) و همچنان عدم گرفتن مسئولیت توسط عاملین این رویدادها باعث ایجاد فضای ترس بی سابقه میان افراد ملکی در کشور شده است.

از ۱۲ سپتمبر ۲۰۲۰ الی ۳۱ جنوری ۲۰۲۰، این گزارش برجسته می سازد که پنج مدافع حقوق بشر عمداً مورد هدف قرار گرفته و کشته شدند. در هر پنج مورد قتل (به شمول قتل یک خانم)، از سلاح سبک استفاده شده است. هیچ گروهی مسئولیت این حملات را به عهد نگرفت. از ۱۲ سپتمبر ۲۰۲۰ الی ۳۱ جنوری ۲۰۲۱، یوناما قتل شش خبرنگار و کارمند رسانه ها را ثبت کرد. چهار تن آنها (به شمول یک خانم) به ضرب گلوله به قتل رسیدند؛ دو تن دیگر شان توسط مواد منفجره تعبیه شده که در وسایط شان جاسازی شده بود، از بین رفتند. مسئولیت تنها یکی از این رویدادها را گروهی به عهده گرفت: گفته می شود که شاخه خراسان داعش مسئولیت قتل یک خبرنگار به نام ملالی میوند و راننده وی در جلال آباد را به عهده گرفت. در سایر رویدادها، هیچ گروهی مسئولیت آن را به عهده نگرفت.

تاثیرات ناگوار بالای جامعه مدنی

آخرین موج قتل باعث ایجاد ترس در میان افراد ملکی کشور در زمانی شده است که توجه روی رسیدن به توافق سیاسی معطوف شده تا روی جنگ چندین ساله نقطه پایان بگذارد. جامعه مدنی نقش کلیدی در ترویج و محافظت حقوق بشری داشته و به این کار در جریان و بعد از هرگونه توافق صلح، ادامه خواهد داد. تنگ ساختن فضای مدنی برای مدافعین حقوق بشر، رسانه ها و جامعه مدنی از طریق ارباب و خشونت نه تنها غیرقانونی و غیر قابل توجیه است بلکه تمام تغییرات و تحولاتی را که طی سال های اخیر اتفاق افتاده نیز تهدید می کند.

طرف های دولت و غیردولتی از طرق مختلف مسئول محدود ساختن فضای مدنی در افغانستان می باشند. یوناما تاکید می کند که تمامی جناح ها مکلف اند تا مسئولیت خود در قبال جلوگیری از قتل و ارباب، ترویج پاسخگوئی و جلوگیری از معافیت از مجازات را انجام دهند. تحقیقات قتل های هدفمند باید به گونه ای مستقل، بیطرف، سریع، جامع، موثر، معتبر و شفاف صورت گیرد. تعقیب عدلی مظنونین باید در مطابقت جدی با اجراء مقتضی و معیارهای محاکمه عادلانه صورت گیرد.

اظهارات علیه نقش جامعه مدنی و رسانه ها، تهدید یا عکس العمل در برابر اطلاع دهندگان، نشر "لست های مورد هدف" شرایطی را که باعث محدودیت بیشتر فضای مدنی می شود، تشدید می بخشد. در این شرایط مملو از چالش، مردم افغانستان شاید بیشتر از هر وقت دیگر نیازمند و سزاوار فضای مدنی ثمربخش و شگوف هستند.

پیشنهادهات

یوناما پیشنهادات ذیل را به منظور حمایت از تلاش ها برای محافظت مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها، جلوگیری از نقض حقوق بشری علیه آنها، و رعایت مکلفیت های مندرج قانون بشردوستانه بین المللی و قانون حقوق بشر جهانی ارائه می کند:

دولت افغانستان

- به کارگیری میکانیزم محافظتی ملی موثر و کارا مبتنی بر کمیسیون مشترک محافظت مدافعین حقوق بشر که اخیراً به رهبری معاون دوم رئیس جمهور افغانستان ایجاد شد.
- ایجاد چارچوب مناسب جلوگیری به شمول تدابیر ویژه محافظتی و امنیتی برای مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها مشروط بر موجودیت تهدیدات یا سایر انواع ارباب.
- حصول اطمینان از اینکه مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها از حقوق قانونی شان مانند حق زندگی، حق آزادی اجتماع، آزادی بیان و دسترسی به اطلاعات و همچنان سایر آزادی های اساسی بدون ترس از انتقام یا حمله مستفید می شوند.
- مبارزه با فرهنگ معافیت از مجازات منجمله از طریق راه اندازی تحقیقات مستقل، بیطرفانه، سریع، جامع، موثر، معتبر و شفاف در مورد رویداد های قتل.
- ترویج پاسخگوئی واقعی به شمول از طریق تعقیب عدلی مظنونین حملات هدفمند در مطابقت کامل با اجراء مقتضی و معیارهای محاکمه عادلانه.

- محافظت و ترویج فضای مدنی به شمول جلوگیری از تصویب قوانین ایکه آزادی اجتماع و آزادی بیان را محدود می سازد و همچنان جلوگیری از افشای [اطلاعات] عامه که فضای مدنی را به گونه‌ی غیر ضروری به چالش کشیده یا مورد هدف قرار می گیرد.

جناح غیر دولت

- متوقف ساختن هر نوع قتل علیه مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها در مطابقت با قانون حقوق بشر بین المللی و قانون بشردوستانه جهانی.

طالبان

- تقبیح رویداد های قتل علیه مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها در سطح رهبری.
- تحقیق قضایای که اعضای گروه طالبان متهم به ارتکاب آن هستند و پاسخگو قرار دادن اعضای طالبان که فرمان قتل های هدفمند علیه مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها را صادر کرده یا [چنین اوامر] را تطبیق می نمایند.
- تدوین، تعمیم و تطبیق پالیسی هایی که مانع قتل های هدفمند علیه مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها می شود.
- باطل ساختن پالیسی های موجود (و جلوگیری از تدوین پالیسی های جدید) که باعث محدود ساختن فضای مدنی به شمول محدودیت آزادی اجتماعات، فعالیت فعالان جامعه مدنی و فعالان بشردوستانه، آزادی بیان می شود.

جامعه جهانی

- ادامه‌ی تاکید بر اهمیت نقش مدافعین حقوق بشر و رسانه های مستقل برای یک افغانستان واحد، مستقل، صلح آمیز و دموکراتیک در مطابقت با اعلامیه‌ی که به تاریخ ۲۴ نومبر ۲۰۲۰ در کنفرانس ژنیو در مورد افغانستان تصویب شد.
- ادامه‌ی همکاری با مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها که در معرض خطر قرار دارند و افزایش حمایت از برنامه هایی که زمینه‌ی تامین امنیت، مسافرت، [مساعدت] مالی، ارتقای ظرفیت و سایر همکاری ها را برای آنها فراهم می سازد.